

Naturvärdesinventering

Öxnehaga

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Allmän beskrivning av naturmiljön	3
Metodik och avgränsning.....	3
Begreppet rödlistad art och naturvårdsart.....	3
Resultat	4
Rödlistade arter.....	5
Områden med biologiska naturvärden.....	6
Områdesredovisning.....	6
Nyckelelement.....	12
Litteratur	13

Detta är en projektrapport skriven av Fennicus Natur AB. Företaget drivs av Mikael Hagström. Fennicus Natur genomför såväl bredare allmänekologiska inventeringar som mer specialiserade inventeringar av kryptogamer och fåglar. Företaget skriver också skötselplaner, genomför guidningar och håller enstaka föredrag. Samtliga foton är tagna av Mikael Hagström.

Sammanfattning

Inventeringsområdet består av två delar bevuxna med lövskog som förtätats efter upphörd betesdrift. I området finns naturvärden knutna till äldre träd av främst ek och asp, död ved och en liten bäck. Viktigast för biologisk mångfald är en skogsdunge med äldre ek och hålaspar och den lilla bäcken.

Inom området hittades inga företeelser som omfattas av generellt biotopskydd.

Allmän beskrivning av naturmiljön

Det tvådelade inventeringsområdet är ganska precis 4 hektar stort och ligger nära Öxnehaga centrum, Huskvarna. Båda delarna är bevuxna med lövskog där asp, ek och sälg är dominerande. Karaktären med ett inslag med äldre vidkroniga lövträd i vissa delar visar att bestånden vuxit upp i områden som tidigare nyttjats för betesdrift. Alltså handlar det om igenvuxna hagmarker med viss trädkontinuitet men som varit öppnare än vad skogsdungarna är i dagsläget. Området är högt beläget i landskapet och omges i huvudsak av bostadsområden men i öster, på andra sidan en trafikled, ansluter ett större lövskogsområde. I dagsläget utnyttjas områdena mest för närrekreation.

Metodik och avgränsning

Inom det avgränsade inventeringsområdet (se Karta 1) har naturvärdesinventering genomförts, som i huvudsak följer ”Svensk standard för naturvärdesinventering SS 199000 2014” med ambitionsnivå ”detalj” och tilläggen ”Naturvärdesklass 4”, ”generellt biotopskydd” och ”kartering av nyckelelement”. Avvikelse mot standarden föreligger främst genom att inventeringen genomfördes under tidig vinter (17e november) dvs. utanför rekommenderat tidsspänn. Detta innebär i praktiken att markfloran bara kunnat bedömas hjälpligt men att en hel del växtarter som finns i området inte varit möjliga att hitta.

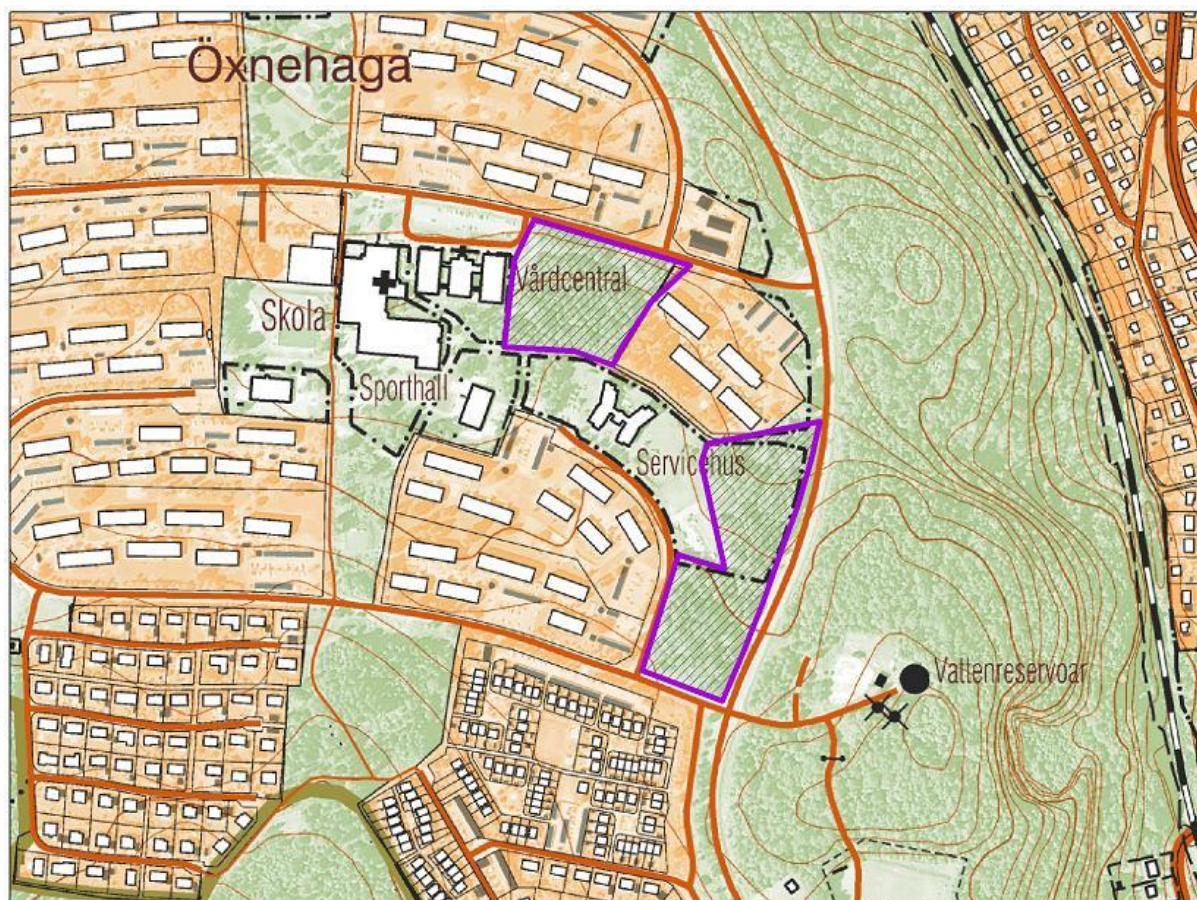
Metodiken innebär förenklat att områden med större positiv betydelse för biologisk mångfald än den genomsnittliga miljön redovisas och beskrivs samt klassas i en fyrgradig skala där klass 1 är högsta naturvärde (av stor betydelse på nationell eller global nivå), klass 2 är högt naturvärde (av stor betydelse för biologisk mångfald på regional nivå), klass 3 är påtagligt naturvärde, klass 4 är områden av visst värde för biologisk mångfald. För ytterligare detaljer om metodik och klassning hänvisas till standarden.

Vad gäller **karteringen av nyckelelement** så har alla träd bedömts utifrån förväntat värde för rödlistade arter och naturvårdsarter (se nedan). I praktiken innebar detta att hålträden bedömts ha ett högt värde, liksom mycket grova träd, gamla träd, döda stående träd grövre än ca 30 cm och mycket grova döda liggande träd (förutom träd där påväxt av rödlistade arter bland levande mossor, svampar och lavar konstaterats, men dessa ingår som regel i någon av ovanstående). Andra typer av nyckelelement kan vara stora stenblock, lodytor och liknande.

Begreppet rödlistad art och naturvårdsart

Rödlistade arter är arter som minskar, är särskilt känsliga för pågående markanvändning eller är så sällsynta att de löper risk att dö ut från landet enligt ArtDatabankens expertkommittéer (Gärdenfors, U (ed) 2015). De rödlistade arterna delas in i olika kategorier utefter hur stor risken för att de ska dö ut från Sverige bedöms vara. Kategorin **NT** är den kategori som innebär den lägsta risken men ändå nästan hotade (Near Threatened), **VU** står för Vulnerable = sårbar, **EN** står för Endangered dvs starkt hotad, **CR** står för Critically Endangered akut hotad och sedan finns en kategori **DD**, Data Deficient, där arter som man saknar tillräcklig kunskap om men som ändå tros hamna inom rödlistan hamnar.

Naturvårdsarter omfattar arter som indikerar att ett område har högt naturvärde och arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Med naturvårdsarter avses i detta fall skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter för Natura 2000-naturtyper, ansvarsarter och signalarter.

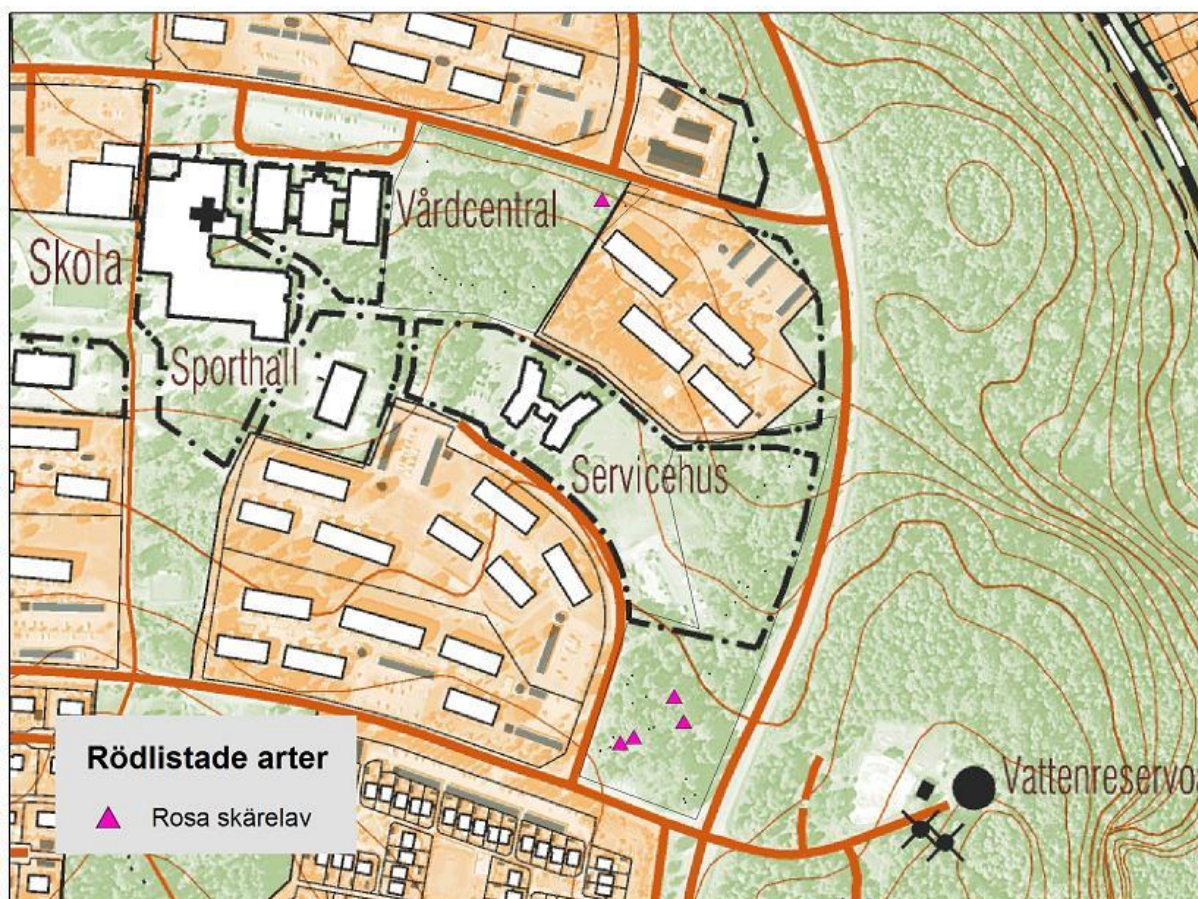
Karta 1: Översiktskarta över det undersökta området (rastrerat).

Resultat

Resultatet av inventeringen redovisas i en områdesdel med översiktligt beskrivna områden med naturvärden samt med hjälp av kartor som redovisar växtplatser för rödlistade arter och lägen för särskilt värdefulla element, så kallade nyckelelement (i praktiken värdefulla träd). Enskilda träd (eller andra element) kan alltså hysa höga naturvärden utan att för den skull ligga inom en yta beskriven som att den har ett högt naturvärde (även om den oftast gör det). Förutom de rödlistade trädslagen ask och skogsalm så påträffades förekomster av den rödlistade arten rosa skärelav på några ekar (se karta 2 nedan för lokalisering). De rödlistade trädslagen alm och ask minskar kraftigt till följd av sjukdomar och är inte knutna till särskilt artrika eller hotade miljöer vilket de flesta andra rödlistade arter är. Därför bedöms de inte som naturvårdsintressanta trots rödlistningen.

Området har också viss betydelse för fågelfaunan. Lövslogen mellan Öxnehaga och egentliga Huskvarna (som sträcker sig en bra bit utanför inventerat objekt) har betydelse för flera arter hackspettar liksom hålhäckande fåglar som stare, svartvit flugsnappare och mesar.

Inom området påträffades inga företeelser som omfattas av generellt biotopskydd.

Karta 2: Platser med naturvårdsintressanta rödlistade arter (ej fåglar).

Rödlistade arter

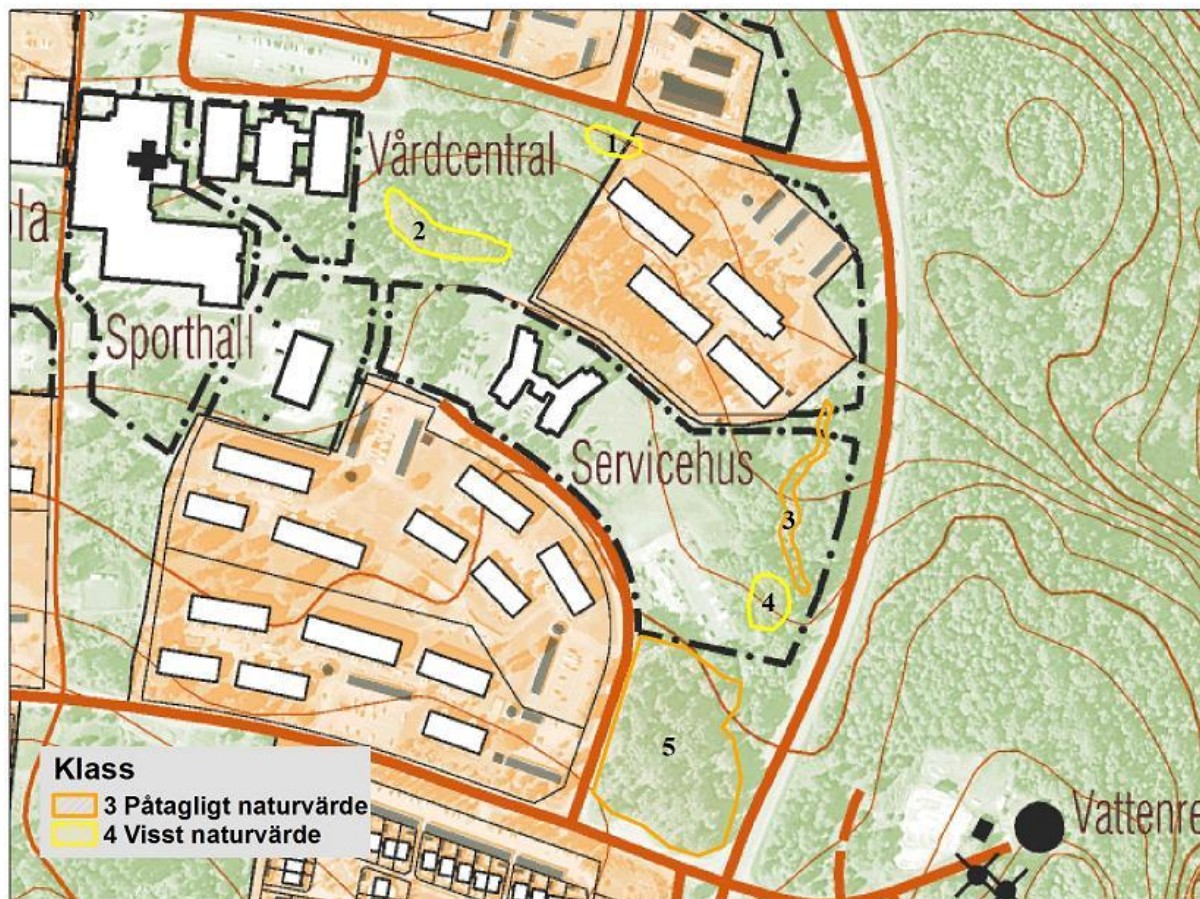
Rosa skärelav *Schismatomma pericleum* NT

Rosa skärelav är en ljusrosa eller vit skorplav med små svarta ljuskantade frukter som växer på hård bark på gamla träd. Oftast påträffas den på gamla (men inte uråldriga) ekar men kan även förekomma på de flesta andra lövträdsarter och även på gran, men då på extremt fuktiga platser. Artens växtplatser utgörs oftast av bergbranter, sjöstränder eller lite glesare ekskogar och täta ekhagar. Arten hotas främst av skogsbruk, exploateringar och igenväxning av lövskogar och ekhagar med gran.

Områden med biologiska naturvärden

Vid inventeringen identifierades 5 ytor med ett förhöjt naturvärde. Två av dessa bedömdes ha påtagligt naturvärde (klass 3) och tre visst naturvärde (klass 4) (se karta 4 nedan). Ytterligare information redovisas områdesvis.

Områdesredovisning

Karta 3: Naturvärdesobjekt med nummer.

Område 1

0,04 ha

Ekdunge

Klass 4, Visst naturvärde

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst biotopvärde knutet till två lite äldre ekar där den ena har en hålighet i stammen. Här finns också ett visst artvärde då det finns en mycket liten förekomst av den rödlistade laven rosa skärelav.

Beskrivning

Området utgörs av en liten dunge med ekar, björkar och någon sälg. Två av ekarna är lite äldre, kanske drygt 100 år, och på en av dessa hittades en liten bål av den rödlistade laven rosa skärelav. Den ena eken är ett hålträd, om än med en liten hålighet.

Skötsel

Sannolikt är det bästa för naturvärdena att se till att inte området växer igen för mycket. Detta kan ske genom återkommande röjningar av sly och buskar.

Naturvårdsarter

Rosa skärelav (NT)

Källor

I fält

Osäkerhet

Liten.

Område 2

0,13 ha

Trädrad

Klass 4, Visst naturvärde

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst biotopvärde knutet till hålaspar och några äldre ekar. Artvärdet bedöms som lågt då bara en naturvårdsart hittades på träden, men ett visst värde för vedlevande insekter kan antas.

Beskrivning

Området består av en rad med hålaspar och tre lite äldre vidkroniga ekar som tidigare utgjort ett bryn eller stått lite öppnare i en hagmark, men nu står mer invuxna i ett gallrat skogsliknande grönområde. Vid basen på en av asparna växer den naturvårdsintressanta mossan trubbfjädermossa.

Skötsel

En stor del av värdet är knutet till hålträden av asp och det är viktigt att mängden hålaspar i trakten inte minskar på sikt. I nuläget är det bra om dessa träd får stå kvar så länge som möjligt.

Naturvårdsarter

Trubbfjädermossa

Källor

I fält.

Osäkerhet

Liten

Område 3 0,08 ha

Bäck

Klass 3, Påtagligt naturvärde

Naturvärdesbedömning

Området har ett påtagligt biotopvärde knutet till den lilla bäcken med sitt relativt naturliga lopp. Här finns några naturvårdsarter bland kärlväxterna och ytterligare några arter kan förväntas, varför området bedöms ha ett visst artvärde.

Beskrivning

Området består av en liten bäck som förefaller följa ett naturligt lopp genom den unga lövskogen. Längs kanterna finns små stenblock i vissa partier medan det i andra delar bara är ren lera. Längs bäcken växer skärmstarr och bäckbräsa som är två naturvårdsarter knutna till bäckstränder och källflöden. Bäckens är så pass liten att man kan misstänka att den torkar ut under torra perioder i stort sett årligen. Gissningsvis har den ändå betydelse för vattenlevande smådjur periodvis och landsnäckor alltid.

Skötsel

För att naturvärdet ska bestå krävs att bäcken inte kulverteras. En del av värden kan bestå om bäcken flyttas genom omgrävning men man kan inte utgå från att florans kan flytta med utan aktiv hjälp. Bibehållet lopp är därför bäst ur naturvårdssynpunkt.

Naturvårdsarter

Skärmstarr, bäckbräsa

Källor

I fält

Osäkerhet:

Liten.

Område 4

0,06 ha

Hål aspar

Klass 4, Visst naturvärde

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst biotopvärde knutet till de grova asparna med hackspettshål. Artvärdet bedöms som lågt då bara enstaka naturvårdsart hittats i lågt numerär. Emellertid kan man förvänta sig ett visst värde för hålträdslevande fåglar och smådjur.

Beskrivning

Området består av en liten grupp med grova aspar där de flesta har hackspettshål lämpliga som bohål för hålhäckande småfåglar och som även fungerar för hålträdslevande smådjur. På en asp växer grå punktlav som är en naturvårdart, men en mycket vanlig sådan.

Skötsel

Värdet är helt knutet till hålträden av asp och det är viktigt att mängden hålaspar i trakten inte minskar på sikt. I nuläget är det bra om dessa träd får stå kvar så länge som möjligt.

Naturvårdsarter

Grå punktlav

Källor

I fält

Osäkerhet:

Liten.

Område 5 0,8 ha

Skogsbetesrest

Klass 3, Påtagligt naturvärde

Naturvärdesbedömning

Området har ett påtagligt biotopvärde knutet till den skogsbeteslika strukturen, de gamla lövträden och den döda veden. Här finns också ett visst artvärde då bland annat den rödlistade rosa skärelaven finns på några av ekarna.

Beskrivning

Området består av gles skogsdunge dominerad av ek och asp med enstaka granar, någon björk och tall. Beståndet är gles och genomsiktligt och liknar strukturmässigt en betad skog. En stor andel av träden är över 100 år och ganska många aspar är hålträd. Sannolikt häckar stare och andra hålträdshäckande småfåglar här. På några av de äldre ekarna växer den rödlistade laven rosa skärelav. I beståndet ligger medelgrova lövträdsstockar vilka förefaller sågats ner för ett tiotal år sedan. De ser lämpliga ut för en rad naturvårdsarter bland vedsvamparna men ingen sådan kunde hittas.

Skötsel

Nuvarande skötsel med återkommande slyröjningar är bra för naturvärdena här. På sikt kan det behöva släppas upp några unga aspar som ersättare till de träd som nu är gamla men inte kommer att stå i evighet. De unga granar som står centralt i området bär huggas bort för att gynna intill växande värdefulla ekar.

Naturvårdsarter

Rosa skärelav (NT), sotlav, asphättemossa

Källor

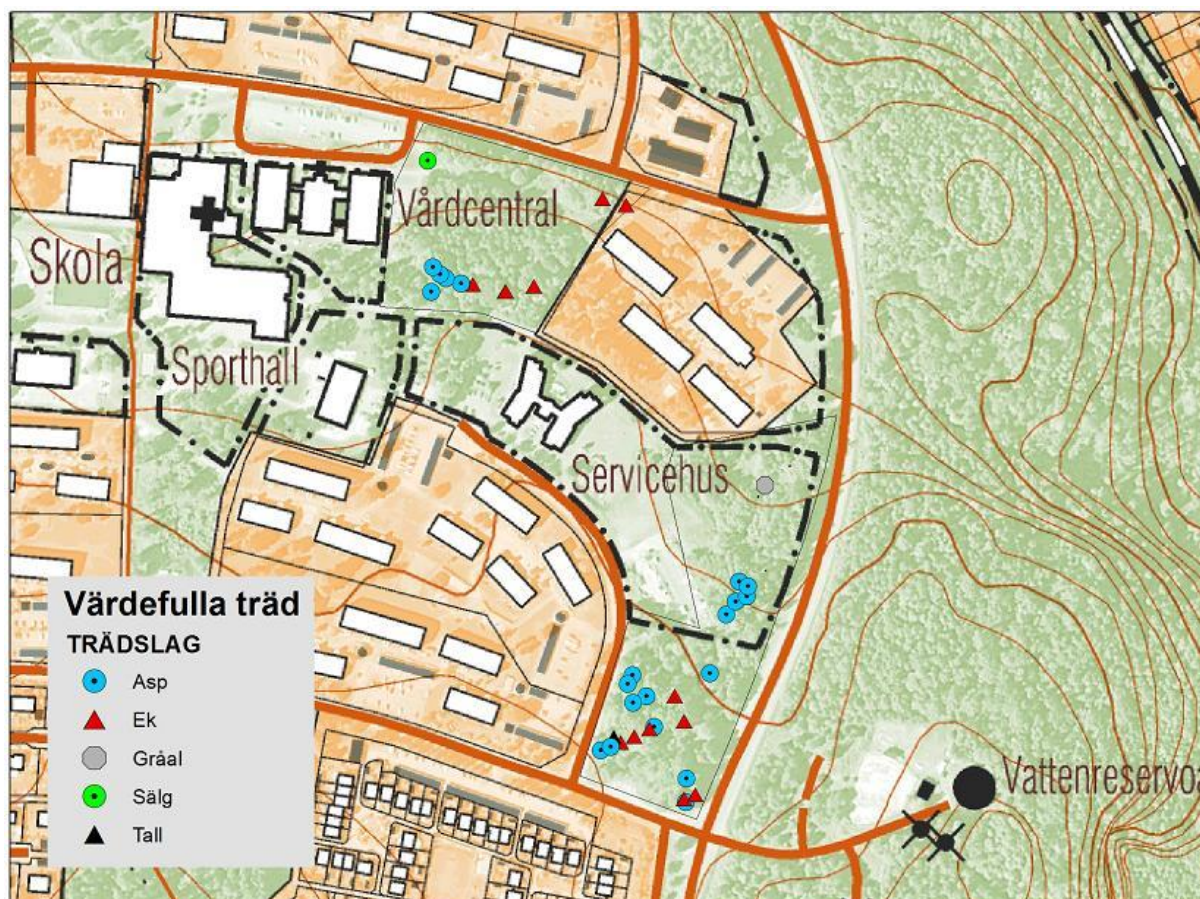
I fält

Osäkerhet:

Liten.

Nyckelelement

Inom området påträffades 40 nyckelelement, dvs avgränsade objekt som är av särskilt värde för biologisk mångfald. Mest framträdande är hålträden som kan hysa häckande fåglar, vedsvampar och en lång rad specialiserade insekter och spindeldjur. I området förekommer också ett antal gamla lövträd som bedömts ha tillräcklig ålder för att kunna hysa enstaka rödlistade mossor eller lavar. Utöver detta finns döda träd, stående som torrträd och liggande som lågor, men inga av dessa var tillräckligt grova för att klassa in som element att registrera enligt standardens metodik. Dessa är ändå viktiga för vedsvampar, insekter och fåglar men hanteras områdesvis under kapitlet ovan. I området påträffades inga andra typer av nyckelelement. Elementen redovisas i karta 4.

Karta 4: Nyckelelement (värdefulla träd).

Litteratur

Foucard, T. 2001. Svenska skorplavar och svampar som växer på dem. Interpublishing, Stockholm.

Gärdenfors, U. (ed.) 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1995. Ekologisk katalog över lavar. ArtDatabanken, Uppsala.

Nitare, J. (red). Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, 2005

Swedish standards institute. SS_199000_2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning

Swedish standards institute. SIS-TR_199001_2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000

Artportalen www.artportalen.se. Uttag 2016-11-17

Kommunalt naturvårdsprogram, objekt 857603 och 857670